



VANTAAN KAUPUNKI
Sosiaali- ja terveystoimisto

Sosiaali- ja terveystoimisto
25.11.2013 Liite 1
(pöytäkirjan liite)

VANTAAN VAMMAISPALVELUOHJE



1 YLEISET SÄÄNNÖKSET	1
1.1 Vammainen henkilö.....	1
1.2 Palvelujen järjestämisvelvollisuus ja lain toissijaisuus.....	1
1.3 Palvelutarpeen selvittäminen ja palvelusuunnitelma.....	3
1.4 Tutkimukset.....	4
1.5 Haku aika.....	5
1.6 Päätöksen perustelut.....	5
1.7 Salassapito, vaitiolovelvollisuus ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen	6
1.8 Asiakasmaksut	6
1.9 Muutoksenhaku.....	6
ERITYISEN JÄRJESTÄMISVELVOLLISUUDEN PIIRIIN KUULUVAT PALVELUT JA TUKITOIMET (SUBJEKTIIVISET OIKEUDET)	7
2 KULJETUSPALVELUT	7
Vantaalla saattajapalvelun korvaa palvelulisä.....	8
2.1 Kuljetuspalvelu tarpeen arvioiminen.....	8
2.2 Matkojen määrä ja korvaustapa.....	9
2.3 Lähikunnat ja kohtuulliset kustannukset	10
2.4 Lomapaikkakunnalla suoritettavat matkat	10
2.5 Selvitys matkojen tarpeesta	11
2.6 Auton vaikutus kuljetuspalveluun	11
2.7 Kuljetuspalvelun käyttäminen	12
2.8 Saattajapalvelu/palvelulisä	12
2.9 Väärinkäytökset	13
2.10 Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu	13
3 TULKKIPALVELUT	13
3.1 Tulkkipalveluiden järjestämisvelvollisuus.....	13
4 PALVELUASUMINEN	14
4.1 Vaikeavammaisuuden määrittäminen palveluasumisen tarvetta harkittaessa	14
4.2 Asumismuoto	15
4.3 Tukipalvelut.....	15
4.4 Palveluasumisen maksut	15
5 ASUNNON MUUTOSTYÖT	16
5.1 Hakumenettely ja kustannusten korvaaminen	16
5.2 Kohtuulliset kustannukset.....	16
5.3 Asunnon muutostyön tarpeen selvittäminen ja työn välttämättömyys.....	17
5.4 Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet.....	18
5.5 Päätöksenteko.....	18
5.6 Hakijan avustaminen	18
5.7 Asunnon muutostöiden toteuttaminen	19
5.8 Työn hyväksyminen.....	19
5.9 Kuntien välinen korvausvastuu.....	19
5.10 Sosiaalihuoltolain mukainen tuki.....	19
6 PÄIVÄTOIMINTA	20
6.1 Tavoite.....	20
6.2 Palvelutarpeen arviointi.....	20
6.3 Myöntämisen perusteet	20
6.4 Päivätoiminnan järjestäminen.....	21
6.5 Päivätoiminnan laajuus	21
6.6 Päivätoiminnan sisältö.....	21



6.7 Asiakasmaksut	21
7 HENKILÖKOHTAINEN APU.....	22
7.1 Avun tarpeen arviointi	23
7.2. Toiminta, johon korvausta voidaan myöntää	24
7.3. Avun määrä	25
7.4. Avun järjestämistapa	25
7.5. Avustajana toimiva henkilö	25
7.6. Työsopimus.....	26
7.7. Korvattavat kustannukset	26
MÄÄRÄRAHASIDONNAISET PALVELUT JA TUKITOIMET	27
8 KUNTOUTUSOHJAUS.....	27
9 SOPEUTUMISVALMENNUS.....	27
10 PÄIVITTÄISISTÄ TOIMINNOISTA SUORIUTUMISESSA TARVITTAVAT VÄLINEET, KONEET JA LAITTEET.....	30
10.1 Välineen, koneen ja laitteen tarpeen selvittäminen.....	30
10.2 Lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin kuuluvat välineet, koneet ja laitteet	30
10.3 Korvattavat kustannukset	30
10.4 Välineen, koneen tai laitteen antaminen asiakkaan käytettäväksi	31
10.5 Välineen, koneen tai laitteen uusiminen.....	31
10.6 Välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehtävät välttämättömät muutostyöt.....	31
10.7 Liikkumisvälineet	32
10.8 Muut välineet, koneet ja laitteet.....	32
11 YLIMÄÄRÄISET VAATEKUSTANNUKSET.....	33
12 YLIMÄÄRÄISET ERITYISRAVINTOKUSTANNUKSET.....	34



1 YLEISET SÄÄNNÖKSET

1.1 Vammaisen henkilö

Vammaisen henkilö. Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. (VpL 2 §)

Vammaisuus tulee arvioida jokaisen tukimuodon osalta erikseen. Vammaisuutta arvioitaessa tulee huomioida hakijan oma ja läheisten, terveydenhuollon ammattihenkilöiden sekä sosiaalihuollon viranomaisten käsitys hakijan vammaisuudesta ja palvelujen tarpeesta.

Sosiaalihuollon viranomaisen arvioinnissa otetaan huomioon muun muassa hakijan suoriutumiskyky tavanomaisesta elämästä, fyysinen ympäristö, perhetilanne ja muut yksilölliset tekijät.

Pitkäaikaisuudella tarkoitetaan sitä, että henkilöllä on ennusteen mukaan vähintään noin vuoden ajan erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaisuutta arvioitaessa ei henkilön iällä ole merkitystä. Vammaisuus voi johtua sekä fyysisestä että psyykkisestä vammasta. Ikääntymisestä johtuva toimintakyvyn aleneminen ei tee henkilöstä vammaista. Vammaispalvelulain mukaiset ns. subjektiiviset oikeudet edellyttävät vaikeavammaisuutta. Vaikeavammaisuutta määriteltäessä voidaan käyttää apuna Kelan haittaluokitusta, jolla määritellään yleisellä tasolla vamman aiheuttama lääketieteellinen haitta.

1.2 Palvelujen järjestämismääräyksen ja lain toissijaisuus

Vastuu palvelujen ja tukitoimien järjestämisestä. Kunnan on huolehdittava siitä, että vammaiselle tarkoitettut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Tämän lain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestettäessä on otettava huomioon asiakkaan yksilöllinen avun tarve. (VpL 3 §)

Lain toissijaisuus. Tämän lain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla. Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettulle henkilölle järjestetään kuitenkin hänen vammaisuutensa edellyttämiä palveluja ja tukitoimia ensisijaisesti tämän lain nojalla siltä osin kuin ne ovat hänen



palvelutarpeeseensa nähden riittäviä ja sopivia sekä muutoinkin hänen etunsa mukaisia. (VpL 4 §)

Vakuutuslaitoksen korvaus. Jos vakuutuslaitoksen tulee suorittaa vammaiselle henkilölle korvausta tapaturmavakuutuslain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain, valtion viran- ja toimenhaltijain tapaturmakorvauksesta annetun lain, ammattitautilain, sotilasvammalain tai näitä vastaavan aikaisemman lain nojalla ja kunta on antanut hänelle samaan tarkoitukseen ja samaan aikaan kohdistuvia tämän lain 8 ja 9 §:ssä tarkoitettuja palveluja tai tukitoimia, siirtyy oikeus korvaukseen kunnalle tilitystä vastaan sellaisena kuin vakuutuslaitoksen olisi tullut suorittaa korvaus vammaiselle henkilölle, jollei kunta olisi tätä palvelua tai tukitointa antanut.

Kunnan oikeudesta korvaukseen tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain ja liikenevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella on säädetty erikseen.

Jos 1 momentissa mainittu tilitys on tullut korvauksenmaksajan tietoon niin myöhään, että muun lain mukainen korvaus on jo suoritettu vammaiselle henkilölle, kunnalla on oikeus periä tätä korvausta vastaava määrä takaisin vammaiselta henkilöltä. Korvauksen takaisinperimisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä sosiaalihuoltolain 36 ja 37 §:ssä on säädetty. (VpL 15 §)

Palveluja järjestetään vantaalaisille eli henkilöille, joilla on kotikuntalain mukainen kotipaikka Vantaalla. Väestörekisteriin merkitty kotikunta ei kaikissa tapauksissa ole välttämättä se kunta, joka on velvollinen järjestämään vammaispalvelulain mukaiset palvelut. Mikäli hakijan kotipaikka ei ole selvä, niin kotipaikan selvittämisessä tulee ottaa huomioon hakijan oma käsitys kotipaikastaan, hänen perhesuhteet, työpaikkansa ja mahdolliset eri osoitteet, joissa hän oleskelee.

Palvelutalossa ja asumispalvelussa asuva henkilö voi Kotikuntalain perusteella valita asuinkuntansa. Vantaa korvaa asumisen kustannukset Kotikuntalain mukaisesti määriteltynä. (Kotikuntalaki 3a§).

Hakijan tulee hakea tarvitsemaansa palvelua tai etuutta muualta, jos hänellä on siihen lain mukaan oikeus. Vammaispalvelulain perusteella hänelle voidaan tällöin myöntää palvelua tai etuus ainoastaan täydentävästi. Mikäli palvelun tai etuuden saanti muualta viivästyy, tulee hakijalle myöntää palvelu tai etuus siihen asti kunnes hän saa sen muualta. Oikeus korvaukseen siirtyy lain 15 §:n mukaisissa tilanteissa kaupungille.

Hakijaa tulee opastaa hakemaan palvelua muualta, mikäli hänellä on siihen lain mukaan mahdollisuus.



Kehitysvammaiselle henkilölle järjestetään palvelut ensisijaisesti vammaispalvelulain nojalla. Mikäli vammaispalvelulain mukaiset palvelut eivät ole riittäviä tai sopivia, palvelut järjestetään kehitysvammalain nojalla.

Vammaispalvelulain nojalla järjestettävät palvelut jäävät pois kehitysvammalain mukaisesta erityishuolto-ohjelmasta.

Vammaispalveluja tulee järjestää yhteisymmärryksessä asiakkaan kanssa. Asiakkaan mielipide ja toive palveluiden järjestämistavasta tulee aina selvittää ja mahdollisuuksien mukaan palvelut tulee järjestää asiakkaan toivomalla tavalla.

1.3 Palvelutarpeen selvittäminen ja palvelusuunnitelma

Palvelutarpeen selvittäminen ja palvelusuunnitelma. Palvelujen ja tukitoimien tarpeen selvittäminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun vammaisen henkilö taikka hänen laillinen edustajansa tai omaisensa, muu henkilö tai viranomainen on ottanut yhteyttä sosiaalipalveluista vastaavaan kunnan viranomaiseen palvelujen saamiseksi.

Vammaisen henkilön palvelujen ja tukitoimien selvittämiseksi on ilman aiheetonta viivytystä laadittava palvelusuunnitelma siten kuin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 7 §:ssä säädetään. Palvelusuunnitelma on tarkistettava, jos vammaisen henkilön palveluntarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia sekä muutoinkin tarpeen mukaan.

Palveluja ja tukitoimia koskevat päätökset on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vammaisen henkilö tai hänen edustajansa on esittänyt palvelua tai tukitoiminta koskevan hakemuksen, jollei asian selvittäminen erityisestä syystä vaadi pitempää käsittelyaikaa. (VpL 3 a §)

Yhteydenotto, josta selvittämisvelvollisuus alkaa voi tapahtua suullisesti tai kirjallisesti. Yhteydenotto on esimerkiksi hakemus, kirjallinen tiedustelu, henkilökohtainen käynti tai puhelinsoitto.

Palvelun tarve tulee selvittää asiakkaan tilanteen ja olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa. Pääsääntönä on kotikäynti tai asiakkaan henkilökohtainen tapaaminen. Tarpeen mukaan selvityksiä tulee pyytää muilta viranomaisilta ja asiantuntijoilta. Asiakkaan vastustaessa selvitykseen ei tule ryhtyä.

Palvelutarpeen arvioinnin pohjalta tehdään palvelusuunnitelma, jonka tekemisestä vastaavat ne viranhaltijat, joilla on delegointiohjeen mukaisesti oikeus päättää Vammaispalvelulain mukaisista palveluista.



Palvelusuunnitelma ei ole päätös vaan kartoitus palveluiden ja tukitoimien tarpeesta. Suunnitelma on laadittava kaikille vammaispalveluiden asiakkaille. Tästä voidaan poiketa vain, mikäli kyseessä on tilapäinen neuvonta tai ohjaus tai laatiminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta. Suunnitelmaan kirjataan arvio tarkistamisajankohdasta. Asiakkaan tilanteen muuttuessa suunnitelma on aina tarkistettava.

Asiakkaalle on selvitettävä oma-aloitteisesti hänen oikeutensa ja velvollisuutensa sekä erilaiset vaihtoehdot ja niiden vaikutukset samoin kuin muut seikat, joilla on merkitystä hänen asiassaan. Asiakkaalle tulee selvittää esimerkiksi se, minkälaisilla edellytyksillä asiakas on oikeutettu saamaan palveluja ja tukitoimia. Asiakasta tulee informoida siitä, että hänellä on mahdollisuus tutustua ja saada käyttöönsä Vantaan vammaispalveluohje. Ohje on saatavissa myös internetin kautta.

Päätös tulee aina tehdä ilman aiheutonta viivytystä. Kolmen kuukauden enimmäismääräajasta voidaan poiketa lähinnä silloin kun vamman tai sairauden harvinaisuus edellyttää poikkeuksellista selvitystä.

Vammaispalvelupäätökset voidaan tehdä määräaikaisina. Palvelusuunnitelman laatimisen ja tarkistuksen yhteydessä päätökset arvioidaan uudelleen. Päätösten uudelleen arviointi on mahdollista myös päätösten voimassaoloaikana.

Jos vammaispalvelun saajan terveydentila tai hänen olosuhteensa ovat muuttuneet niin, ettei hän enää täytä vammaispalvelupäätöksellä myönnetyn palvelun edellytyksiä, palvelua voidaan vähentää tai se voidaan lakkauttaa kokonaan. Myös virheelliseen tietoon perustuvat vammaispalvelupäätökset voidaan kumota.

1.4 Tutkimukset

Tutkimukset. Henkilön tarvitsemien tämän lain mukaisten palvelujen ja tukitoimien selvittämiseksi hänet voidaan osoittaa lääkärin tai muun asiantuntijan tutkimukseen. (VpL 11 §)

Hakijan on liitettävä hakemukseensa päätöksentekoon tarvittavat selvitykset. Tarvittava selvitys voi olla esimerkiksi lääkärintodistus. Päätöstä valmisteleva viranhaltija voi lähettää lääkärintodistuksen ja muut terveydentilaan liittyvät selvitykset kaupungin asiantuntijalääkärin arvioitaviksi.

Kunnan asiantuntijalääkäri päättää lääketieteellisen lisätutkimuksen tarpeellisuudesta. Lisätutkimuksia tehdään vain perustelluista syistä. Syynä voi olla esimerkiksi lääkärin tai muun asiantuntijan lausunnon ja päättävän viranhaltijan selkeä näkemys ero hakijan oikeudesta haettuun palveluun.

Kunnan asiantuntijalääkärin tarpeelliseksi arvioimat lisätutkimukset ovat hakijalle maksuttomia ja niihin osallistuminen on vapaaehtoista. Jos oikeus ha-



ettuun palveluun ei ole selvitettävissä ilman lisätutkimuksia, kieltäytyminen tutkimuksesta voi johtaa hakemuksen hylkäämiseen.

Hakija voi myös itse hakeutua tutkimukseen. Tällöin hakija vastaa itse tutkimuksen kustannuksista.

1.5 Hakuaika

Hakuaika. Tämän asetuksen mukaisia taloudellisia tukitoimia on haettava kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä. (VpA 20 §)

Asia tulee vireille kirjallisesta hakemuksesta. Suullinen vireillepano on mahdollista ainoastaan jos viranomaisiin siihen suostuu. Mikäli asian suulliseen vireillepanoon suostutaan, niin tästä tulee tehdä merkintä tiedostoon, jotta asia on myöhemmin helposti todennettävissä.

Hakijan on yksilöitävä riittävässä määrin hakemuksensa, hakemukseen liittyvät vaatimukset ja perusteet, joihin hän vetoaa palvelun myöntämiseksi. Jos hakemus on puutteellinen, viranhaltija pyytää hakijaa lähettämään puuttuvat tiedot kohtuullisen määräajan kuluessa. Mikäli lisätietoja ei saada, päätös tehdään hakemuksen puutteellisuudesta huolimatta kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta.

Hakuaika on ehdoton ja kustannuksia ei korvata määräajan jälkeen kuin erityisillä perusteilla. Hakijalla on vastuu, että asia tulee ajoissa perille.

Määräaika alkaa kustannusten syntymisestä. Kustannuksien katsotaan syntyneen silloin kuin ne on todellisuudessa maksettu.

Henkilökohtaisen avustajan palkka on kunnalle taloudellinen tukitoimi. Näin ollen kunnan korvaamisvelvollisuus henkilökohtaisen avustajan palkan takautuvasta maksusta on puoli vuotta. Työnantajan velvollisuus takautuvaan palkanmaksuun säilyy viisi vuotta. Vantaalla noudatettavassa työnantajamallissa henkilökohtaisen avun päätöksen saanut asiakas on avustajansa työnantaja.

1.6 Päätöksen perustelut

Päätöksen perustelujen on oltava riittävän selkeitä, yksilöityjä ja ymmärrettäviä. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Lisäksi perusteluissa on mainittava päätöksen teossa sovelletut säännökset. Pelkästään sovelletun lainkohdan mainitseminen ei ole riittävä perustelu. Perusteluiksi ei riitä myöskään maininta, että hakijalla ei katsota olevan erityisiä syitä tai edellytyksiä kyseiseen tukitoimeen.

Hakemuksessa esitettyihin seikkoihin on otettava kantaa. Erityisesti hylkäävässä päätöksessä on päätöksen perusteluissa tuotava esiin selvitetty seikat ja se mihin hylkäävä päätös on perustunut.



1.7 Salassapito, vaitiolovelvollisuus ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Asiakirjat, jotka sisältävät tietoa asiakkaasta ovat salassa pidettäviä. Asiakirjaa ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Sosiaalihuollon järjestäjä tai tuottaja taikka niiden palveluksessa oleva, samoin kuin sosiaalihuollon luottamustehtävää hoitava ei saa paljastaa asiakirjan salassa pidettävää sisältöä tai tietoa, joka asiakirjaan merkittynä olisi salassa pidettävä eikä muutakaan sosiaalihuollon tehtävissä toimiessaan tietoonsa saamaansa seikkaa, josta lailla on säädetty vaitiolovelvollisuus.

Vaitiolovelvollisuus jatkuu myös sen jälkeen, kun toiminta sosiaalihuollon järjestäjän tai tuottajan palveluksessa tai tehtävän hoitaminen niiden lukuun on päättynyt.

Sosiaalihuollon asiakaslaki (*Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 218/2000*) sisältää asiakkaan tietojen saantia, asiakirjojen salassapitoa ja salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevat erityissäännökset. Julkisuuslain (*Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999*) säännökset täydentävät asiakaslain säännöksiä.

1.8 Asiakasmaksut

Palveluista perittävät maksut. Vammaispalvelulain mukaisista palveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettussa laissa säädetään. (VpL 14 §)

Sosiaali- ja terveyslautakunta vahvistaa Vantaalla perittävät maksut erillisellä päätöksellä. Voimassa oleva päätös asiakasmaksuista löytyy alla olevasta linkistä.

1.9 Muutoksenhaku

Viranhaltijan tekemään päätökseen haetaan oikaisua sosiaali- ja terveyslautakunnan jaostolta. Oikaisuvaatimus on toimitettava 14 vuorokauden kuluessa päätöksen tiedoksi saannista, joko vammaispalvelutoimistoon tai sosiaali- ja terveyslautakunnan jaostolle. Oikaisuvaatimus on kirjallinen ja vapaamuotoinen. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä myös sähköpostilla. Viranhaltija saa kuitenkin vaatia oikaisuvaatimuksen lähettämistä perinteisen postin kautta ja käsin allekirjoitettuna, mikäli hän ei voi varmistua sähköpostin tulleen asiakkaalta tai häntä edustamaan oikeutetulta henkilöltä.

Kaupunginvaltuusto valitsee sosiaali- ja terveyslautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi vähintään yhdeksän jäsentä. Lautakunta valitsee jaostoon toimikaudekseen keskuudestaan vähintään viisi jäsentä. Sosiaali- ja terveyslautakunnan jaostossa vammaispalvelua koskevat asiat esittelee tulosaluejohtaja ja asiasta päättävät jaoston jäsenet.

Oikaisuvaatimuksen saavuttua tulee alueella ensin selvittää onko aihetta viranhaltijan tekemän päätöksen oikaisuun. Käsittelyn nopeuttamiseksi viran-



haltija tulee ensin harkita onko asiakkaan esittämillä perusteilla syytä oikais- ta päätöstä heti uudella viranhaltijan päätöksellä. Mikäli viranhaltija tekee uuden korjaavan päätöksen, niin tällöin asiakkaalle tulee uuden päätöksen ohessa lähettää kirje, jossa asiakkaalta tiedustellaan haluaako hän perua tekemänsä oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen peruutus on tehtävä kirjallisesti. Jos asiakas peru oikaisuvaatimuksen, asiaa ei viedä jaoston käsiteltäväksi. Mikäli asiakas ei peru tai ei vastaa kirjeeseen, niin oikaisuvaati- mus toimitetaan jaostoon käsiteltäväksi.

Oikaisuvaatimus tulisi käsitellä jaostossa kahden kuukauden sisällä siitä, kun asiakas on toimittanut oikaisuvaatimuksen, ellei ole erityisiä perusteita käsit- telyn lykkäämiselle, esimerkiksi lisäselvityksen hankkiminen. Jaosto ko- koontuu noin 3 viikon välein. Asiakirjat tulee alueelta toimittaa hallinto- osastolle viimeistään 2 viikkoa ennen jaoston kokousta.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöksestä haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saami- sesta.

Viranhaltijan päätökseen ja jaoston päätökseen tulee liittää muutoksenha- kuohjeet.

ERITYISEN JÄRJESTÄMISVELVOLLISUUDEN PIIRIIN KUULUVAT PALVELUT JA TUKITOIMET (SUBJEKTIIVISET OIKEUDET)

Vammaispalvelut jaetaan määrärahasidonnaisiin palveluihin ja sellaisiin pal- veluihin, joihin kuntalaisella on subjektiivinen oikeus. Subjektiivisena oikeu- tena turvattu palvelu tai taloudellinen tukitoimi on järjestettävä asiakkaan täyttäessä myöntämiskriteerit.

2 KULJETUSPALVELUT

Vammaisille tarkoitetut palvelut. Kunnan on järjestettävä vaikeavam- maiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saatta- japalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttä- mättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toimin- noista (VpL 8 § 2 mom.)

Kuljetuspalvelut. Kuljetuspalveluihin niihin liittyvine saattajapalvelui- neen kuuluu vaikeavammaisen henkilön työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistyksen tai muun sel- laisen syyn vuoksi tarpeelliset, jokapäiväiseen elämään kuuluvat kulje- tukset. Jokapäiväiseen elämään kuuluvia kuljetuksia ovat vaikeavam- maisen henkilön asuinkunnan alueella tapahtuvat tai lähikuntiin ulottu- vat kuljetukset.

Kuljetukset voi kunta järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon suunnitte- lusta ja valtiosuudesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla taik-



ka korvata jäljempänä 5 §:ssä tarkoitettulle henkilölle taksilla, invataksilla tai vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset. (VpA 4 §)

Kuljetuspalvelujen järjestäminen. Kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Kuljetuspalveluja ei järjestetä henkilölle, joka saa näitä palveluja muun lain nojalla. (VpA 5 §)

Kuljetuspalvelujen laajuus. Kuljetuspalveluja on järjestettävä edellä 5 §:ssä tarkoitettulle henkilölle siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa välttämättömien työhön ja opiskeluun liittyvien matkojen lisäksi vähintään kahdeksantoista yhdensuuntaista jokapäiväiseen elämään kuuluvaa matkaa kuukaudessa. (VpA 6 §)

Vantaalla saattajapalvelun korvaa palvelulisiä.

2.1 Kuljetuspalvelu tarpeen arvioiminen

Kuljetuspalvelua haetaan kuljetuspalveluhakemuksella.

Kuljetuspalvelua hakevan asiakkaan tulee liittää hakemukseensa lääkärinlausunto sairauden tai vamman vaikutuksesta toimintakykyynsä. Lääkärinlausunnon antamiseen käytetään tähän tarkoitukseen laadittua lomaketta. Tarvittaessa asiakasta pyydetään esittämään erikoislääkärin lausunto (esimerkiksi silmälääkärin lausunto tilanteesta, jossa hakija perustelee kuljetuspalvelun tai vakiotaksioikeuden myöntämistä näkövammaisuudellaan).

Hakijan tilanteesta pyydetään tarpeen mukaan lausunto myös fysioterapeutilta, toimintaterapeutilta tai muulta asiantuntijalta. Kuljetuspalveluoikeudesta päättävä viranhaltija selvittää hakijan liikkumismahdollisuudet omassa asuinympäristössään. Hakijan luodaan tehdään kotikäynti, mikäli se ei ole ilmeisen tarpeetonta, koska viranhaltijalla on jo käytössään selvitykset hakijan asumisolosuhteista ja kuljetuspalvelun tarpeesta. Viranhaltija voi tarvittaessa konsultoida kunnan asiantuntijalääkäriä.

Kuljetuspalvelun myöntämisestä päättävä viranhaltija hankkii tietoa hakijan kodin ulkopuolisista harrastuksista ja vapaa-ajan toiminnoista, liikkumiseen vaikuttavista ulkoisista olosuhteista ja tarpeesta liikkumisen apuvälineiden käyttämiseen. Liikkumiseen vaikuttavia ulkoisia olosuhteita ovat muun muassa joukkoliikenneyhteydet, matkat julkisen liikenteen pysäkeille ja asiakkaalle tärkeiden palveluiden sijainti.



Tarpeen vaatiessa ja erityisesti niissä tilanteissa, joissa päättävän viranhaltijan arvio hakijan oikeudesta kuljetuspalveluun poikkeaa lääkärinlausunnosta tai jos lääkärinlausunnot ovat keskenään ristiriidassa, hakijan kanssa tehdään koematka. Koematkan aikana kokeillaan julkisen liikenteen käyttämistä. Arviointia tehtäessä selvitetään myös esteettömän joukkoliikenteen kuten palvelulinjojen ja matalalattiabussien käyttömahdollisuus.

2.2 Matkojen määrä ja korvaustapa

Asiakkaalle tulee myöntää vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa. Käyttämättä jääneitä matkoja ei voi siirtää seuraavalle kuukaudelle eikä seuraavalle kuukaudelle myönnettyjä matkoja saa käyttää etukäteen. Sosiaalihuoltolain mukaisella kuljetuspalvelulla ei voi täydentää vammaispuolustolain mukaista kuljetuspalvelua.

Yksilöllisen harkinnan perusteella kuljetuspalvelumatkoja voidaan myöntää asiakkaan kanssa sopien vähemmän kuin 18 matkaa kuukaudessa, jos vaikeavammaisen henkilön tai perheen käytössä on auto, johon on saatu autovehikonpalautusta tai vammaispuolustolain mukaista tukea. Perustelu pienemmästä kuljetusmatkojen määrästä kirjoitetaan selkeästi päätökseen.

Kustannukset voidaan korvata, joko kuljetuspalvelukorttia käyttäen tai jälkikäteen esitettyjen selvitysten perusteella. Asiakkaalla ei ole oikeutta valita korvaustapaa.

Kuljetuspalvelukortti on henkilökohtainen ja matkustajana on oltava kortin haltija. Matkan omavastuuosuus maksetaan taksissa ja loppuosa laskutetaan kaupungilta. Työssäkäyvät ja opiskelijat maksavat omavastuuosuutensa erikseen sovittavalla tavalla. Jos kaksi tai useampia kuljetuspalveluun oikeutettua henkilöä matkustaa yhdessä, keneltäkään heistä ei peritä omavastuuosuutta, mutta jokaisen katsotaan käyttäneen yhden hänelle myönnettyistä matkoista.

Omavastuu kuljetuspalvelun käyttämisestä määräytyy joukkoliikenteen taksojen mukaan. Omavastuuosuuden yhteydessä huomioidaan taksin välityksestä aiheutuva ylimääräinen kustannus (0.99 €tilaus vuonna 2013), minkä vuoksi omavastuuosuus on joukkoliikenteen maksua yhden euron (1 €) pienempi.

Vantaan alueella maksu määräytyy sisäisen liikenteen lipun hinnan mukaan ja lähikunnissa (Helsinki, Espoo, Kauniainen, Sipoo, Nurmijärvi, Kerava ja Tuusula) seutulipun hinnan mukaan. Yksittäisen matkan omavastuu muuttuu mikäli julkisen liikenteen maksut muuttuvat. Sisäisen liikenteen ja seutuliiikenteen lippujen hinnankorotukset astuvat voimaan yleensä vuoden alusta.

Seutuliiikennealueen ulkopuolelle suuntautuvilla matkoilla siirrytään kilometripohjaiseen omavastuuosuuteen, kun taksijärjestelmä mahdollistaa kolmen maksuluokan käyttämisen. Siihen saakka omavastuu määräytyy seutulii-



pun hinnan perusteella näilläkin matkoilla. Kolmannen maksuluokan tultua käyttöön, kilometripohjainen omavastuu peritään Keravalle, Sipooseen, Tuusulaan ja Nurmijärvelle suuntautuvista matkoista.

Kuljetuspalvelumatkojen omavastuuosuudet kuuluvat toimeentulotuen perusosalla katettaviin menoihin. Opiskelu- ja työmatkojen omavastuuosuudesta voidaan vapauttaa, jos sillä estetään asiakkaan toimeentulotuen tarve.

Kuljetuspalvelukortilla maksetusta matkasta on aina pyydettävä kuitti, johon on merkitty ajettu reitti. Kuitti tulee säilyttää kolme kuukautta ja se on pyydettäessä esitettävä sosiaalityöntekijälle. Asiakkaan tulee näyttää kuljetuspalvelukortti kuljettajalle ennen matkan alkua.

2.3 Lähikunnat ja kohtuulliset kustannukset

Kuljetuspalvelu myönnetään asuinkunnassa, lähikunnassa tai toiminnallisessa lähikunnassa tapahtuviin matkoihin. Vantaan lähikuntina pidetään Helsinkiä, Espoota, Keravaa, Tuusulaa, Nurmijärveä, Sipoota ja Kauniaista.

Toiminnallista lähikuntaa määriteltäessä huomioidaan hakijan tarve niihin yleensä saatavissa oleviin palveluihin, joita hänen asuinkunnassaan tai sen naapurikunnissa ei ole. Tällöinkään etäisyys toiminnalliseksi lähikunnaksi määriteltyn kuntaan ei saa olla kohtuuttoman pitkä. Esimerkiksi vaikeavammaiselle, Järvenpäässä palvelutalossa tai asumisyksikössä asuvalle vantaalaiselle Järvenpää on toiminnallinen lähikunta.

Jos Vantaa on sijoittanut asiakkaan muualle kuin lähikunnan tai toiminnallisen lähikunnan alueella olevaan hoitolaitokseen, hänelle voidaan myöntää kuljetuspalvelua matkustamiseen kyseisessä kunnassa ja sen lähikunnissa, mikäli kuljetuspalvelun saamisen kriteerit täyttyvät.

Jos sijoitus on tehty Vantaan lähikuntiin (esim. Kauniainen), asiakkaan omavastuu on sijoituskunnan sisäisen liikenteen maksua vastaava summa kyseisen kunnan alueella matkustettaessa ja seutuliikenteen maksua vastaava summa lähikuntiin matkustettaessa. Tällöin myös Vantaalle suuntautuvien matkojen omavastuuosuus määräytyy seutuliikennemaksun perusteella.

Kunnalla on velvollisuus korvata ainoastaan kohtuulliset kuljetuspalvelut. Kohtuuttomia kustannuksia ei korvata. Kohtuulliseksi katsotut kustannukset on asiakkaan kysyessä tarkennettava.

2.4 Lomapaikkakunnalla suoritettavat matkat

Kuljetuspalvelua on oikeus käyttää lomapaikkakunnalla. Asiakkaan on ilmoitettava tästä etukäteen sosiaalityöntekijälle. Kuukausittaiseen matkojen määrään tällä ei ole vaikutusta. Lomapaikkakunnalla käytetyt matkat sisältyvät asiakkaalle myönnettyjen matkojen määrään. Lomapaikkakunnalla tapahtuvista matkoista korvataan kohtuulliset kustannukset. Lomapaikkakun-



nalla asiakkaan omavastuuosuutena peritään paikkakunnan sosiaalilautakunnan määrittämä omavastuuosuus, joka on yleensä julkisen liikenteen taksan mukainen summa. Matkoista aiheutuneet kustannukset korvataan vammaispalvelun toimistoon toimitettujen kuittien perusteella.

2.5 Selvitys matkojen tarpeesta

Asiakas ei ole velvollinen esittämään yksilöllisiä syitä matkojensa tarpeesta. Asiakkaalta voidaan kaikissa tapauksissa pyytää yleisluonteinen selvitys matkojen tarpeesta. Asiakkaalla on kuitenkin erityinen selvitysvelvollisuus seuraavissa tapauksissa:

Työ ja opiskelumatkat

Matkojen määrälle ei ole rajoitusta.

Työmatkoina korvataan asunnon ja työpaikan väliset matkat. Matkoja ei myönnetä työnantajan määräyksestä tapahtuvaan työn tekemiseen eikä yritystoimintaan liittyviin matkoihin. Asiakkaan eläkkeellä olemisen ei ole este työmatkojen korvaamiseen.

Hyväksyttävänä opiskeluna pidetään ainoastaan sellaista opiskelua, joka tähtää johonkin tutkintoon tai muuten voi parantaa asiakkaan työllistymistä. Harrastusluonteiseen opiskeluun kuljetuspalvelua ei myönnetä. Hakijan tulee toimittaa todistus opiskelu- ja työpaikasta. Opiskelukunnan mahdollinen velvollisuus järjestää opiskelijalle kuljetuspalveluja ei poista kotikunnan palvelujen järjestämisvelvollisuutta.

Laitoshoito

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa hoitomaksu kattaa pääsääntöisesti myös kuljetukset. Asiakkaan kuljetuspalvelun tarve harkitaan erikseen, jos laitos ei pysty järjestämään kuljetuksia lainkaan tai riittävästi.

Terveydenhuollon matkat

KELA:n korvauksen piiriin kuuluvia terveydenhuollon matkoja ei korvata. Kelan korvaamia matkoja ovat muun muassa terveyskeskus- ja sairaalamatkat sekä Kelan myöntämiin kuntoutuksiin liittyvät matkat.

Lisämatkat

Asiakkaan tulee perustella 18 yhdensuuntaista asiointi- ja virkistysmatkaa kuukaudessa ylittävä kuljetuspalvelumatkojen tarve lisämatkoja hakiessaan.

2.6 Auton vaikutus kuljetuspalveluun

Auto ei ole pääsääntöisesti este kuljetuspalvelujen saamiselle eikä kuljetuspalvelut ole este autoavustuksen saamiselle. Kuljetuspalvelu matkojen määrää ei voida alentaa sillä perusteella, että perheen käytössä on auto, jonka hankkimiseen ei ole saatu autoavustusta tai autoveron palautusta.



Mikäli vaikeavammaisella henkilöllä on kuitenkin käytössään kuljetustarpeeseen sopiva auto, johon on lisäksi saatu autoveronpalautusta tai autoavustus, voidaan asiakkaan kanssa yhdessä sopien vähentää kuljetuspalvelujen määrää.

2.7 Kuljetuspalvelun käyttäminen

Kuljetuspalvelumatka tilataan keskitetysti Lähitaksin kuljetuspalvelumatkojen tilausnumerosta. Asiakas ei voi itse valita kuljetukset suorittavaa kuljettajaa. Oikeus poikkeamiseen keskitetystä matkojen tilauksesta on työssä käyvillä asiakkailla ja päätoimisilla opiskelijoilla. Muusta perustellusta syystä voidaan myöntää lupa poiketa keskitetystä matkojen tilauksesta. Päätöksen poikkeusluvasta tekee sosiaalityöntekijä.

Työssä käyvät asiakkaat ja päätoimiset opiskelijat tilaavat jokapäiväiseen elämään liittyvät asiointi- ja virkistysmatkansa keskitetystä tilausnumerosta, ellei heillä ole toimintakykynsä liittyvää muuta perusteltua ja hyväksyttävää syytä kokonaan poiketa keskitetystä matkojen tilauksesta.

Kuljetukset voidaan myös järjestää muulla tavalla kuin taksilla tapahtuvina kuljetuksina. Muita vaihtoehtoja ovat muun muassa palvelulinja ja kutsubussi. Kahden tai useamman kuljetuspalveluun oikeutetun henkilön taksikuljetukset voidaan tarvittaessa yhdistää.

2.8 Saattajapalvelu/palvelulisiä

Kuljetuspalveluasiakkaalle myönnetään hakemuksesta palvelulisiä, jos hän tarvitsee kuljettajan apua ennen matkaa ja/tai matkan päättyessä. Asiakkaan avuntarve tulee selvittää kuljetuspalvelua myönnettäessä. Tällöin tulee selvittää onko hakijalla käytettävissä kuljetuspalvelun lisäksi kotihoito tai henkilökohtainen avustaja. Mikäli hakijalla on kotihoito tai henkilökohtainen avustaja tulee tämä huomioida palvelulisiä myönnettäessä. Kotihoiton saaminen tai henkilökohtainen avustaja ei ole este itse kuljetuspalvelun myöntämiselle. Omaishoidontuella ei ole vaikutusta saattajapalvelun järjestämiseen.

Palvelulisiä oikeuttaa pyytämään kaikilta takseilta tavanomaista enemmän palvelua. Palvelulisinä myönnetty saattajapalvelu ei ole tarkoitettu avustamiseen esimerkiksi kaupoissa ym. Jos taksissa on mukana kuljetuspalvelukortin haltijan mukana saattaja, taksi ei voi periä palvelulisiä.

Silloin, kun asiakkaan kuljetus edellyttää invavarusteltua autoa ja kyydistä peritään liikenne- ja viestintäministeriön taksapäätöksen mukainen lisämaksu (invalisä), palvelulisiä ei voi periä.

Palvelulisinä tavoin muistakin kuljetuspalveluun liitettävistä palvelumuodoista, kuten esimerkiksi porrasvedosta, tehdään viranhaltijapäätös. Kunta ei korvaa aiheutuneita kustannuksia ilman voimassaolevaa päätöstä.



2.9 Väärinkäytökset

Matkoista aiheutuneita kustannuksia seurataan ja mahdolliset väärinkäytökset tulee tutkia. Selvityksessä tulee kuulla asiakasta ja mahdollisesti taksin kuljettajaa. Mikäli väärinkäytöstä ilmenee, väärinkäytöksestä aiheutuneet kustannukset peritään takaisin. Jos huomautus ei ole riittävä toimenpide, asiakkaan oikeus matkustaa kuljetuspalvelukortilla lakkautetaan ja asiakas saa korvauksen tekemistään viranhaltijapäätökseen sisältyvistä matkoista kuittien perusteella jälkikäteen. Petosepäilyt annetaan poliisiviranomaisten tutkittavaksi.

2.10 Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu

Mikäli hakijalla ei katsota olevan oikeutta vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun, hänet ohjataan hakemaan sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua, mikäli hänellä saattaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella olla oikeus sen saamiseen. Sosiaalihuoltolain mukaisesta kuljetuspalvelusta päätettäessä otetaan huomioon hakijan ja hänen puolisonsa tulot ja varallisuus.

3 TULKKIPALVELUT

Tulkkipalvelut. Tulkkipalveluihin kuuluu työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistyksen tai muun sellaisen syyn vuoksi suoritettava viittomakielellä tai muilla kommunikointia selventävillä menetelmillä tapahtuva tulkkaus. (VpA 7 §)

Tulkkipalvelujen järjestäminen. Tulkkipalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään vaikeasti kuulovammaista, kuulo- ja näkövammaista tai puhevammaista henkilöä. (VpA 8 §)

3.1 Tulkkipalveluiden järjestämisvelvollisuus

Tulkkipalveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt vuonna 2010 Kansaneläkelaitoksen (Kela) järjestettäväksi.



4 PALVELUASUMINEN

Vammaisille tarkoitettut palvelut. Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen ei kunnalla ole, jos henkilö on jatkuvan laitoshoidon tarpeessa. (VpL 8 § 2 mom.)

Palveluasuminen. Palveluasumiseen kuuluvat asunto sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaan jokapäiväiselle suoriutumiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa sekä ne palvelut, joita tarvitaan asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi. (VpA 10 §)

Ensisijaisesti pyritään turvaamaan asiakkaan mahdollisuudet asua omassa kodissaan siihen tarvittavien tukitoimien avulla.

Palveluasumisen järjestäminen. Palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseksi jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti. (VpA 11 §)

4.1 Vaikeavammaisuuden määrittäminen palveluasumisen tarvetta harkittaessa

Hakijan vaikeavammaisuuden suhteessa palveluasumisen tarpeeseen määrittää sosiaalityöntekijä kartoittamalla hakijan elämäntilanteen, elinympäristön ja hakijan toiminta- ja suoriutumiskyvyn.

Arviointia varten tulee olla lääkärinlausunto sairauden tai vamman vaikutuksesta palveluasumisen tarpeeseen. Tarpeen mukaan tulee pyytää selvitykset myös muilta tahoilta, esimerkiksi kotihoidosta, fysioterapeutilta, toimintaterapeutilta, kuntoutustyöryhmältä ~~ym~~. Palveluasumisen tarvetta ei voida kuitenkaan ratkaista yksinomaan lääkärinlausuntojen pohjalta ottamatta tosiasiallista selviytymistä kotiloissa huomioon. Asiantuntijalausunnot tukevat päättävää viranhaltijaa hänen arvioidessaan kotona selviytymistä. Arvioinnin tukena käytetään myös kunnassa sovittuja toimintakykyä kuvaavia mittareita.

Vammaispalvelulain mukainen oikeus palveluasumiseen ei edellytä sitä, että henkilö olisi kuntoutettavissa täysin itsenäiseen elämään, eikä edellytyksenä ole myöskään se, että henkilö itse kykenisi määrittelemään tarvitsemiensa tukitoimien tason.



Henkilön avun tarpeen tulee olla jatkuvaluontoista ja vuorokauden eri aikoina tapahtuvaa. Edellytyksenä ei kuitenkaan ole, että henkilö tarvitsee apua kaikkina vuorokauden aikoina.

4.2 Asumismuoto

Palveluasuminen voidaan järjestää omassa asunnossa, vuokra-asunnossa, palvelutalossa, vaikeavammaisten palvelutalossa tai asumispalveluyksikössä tai muussa vastaavassa yksikössä.

Palveluasunnoista vaikeavammaiset tekevät huoneenvuokralain mukaisen vuokrasopimuksen ja maksavat vuokransa itse.

Asiakkaalla ei ole subjektiivista oikeutta valita paikkaa, missä palveluasuminen järjestetään.

4.3 Tukipalvelut

Asiakkaalle on järjestettävä välttämättömät asumista tukevat palvelut. Tällaisia tukipalveluita voivat olla esimerkiksi kotihoito, kotihoidon tukipalvelut, omaishoidon tuki, henkilökohtainen avustaja, tarpeelliset apuvälineet ja asunnon muutostyöt.

Palveluasumiseen liittyviä tukipalveluja ei ole rajattu koskemaan ainoastaan palveluja, jotka helpottavat henkilön selviytymistä päivittäisistä toiminnoista fyysisten vajavuuksien takia. ovat käytettävissä myös silloin, kun vaikeavammaisuuden kriteerit muutoin täyttyvät.

Asiakkaalla voi olla lisäksi oikeus asunnon ulkopuolisiin palveluihin kuten kuljetuspalveluun.

Tarvittavat tukipalvelut tulee myöntää asiakkaalle ellei hän saa niitä palveluasumisen järjestäjältä.

4.4 Palveluasumisen maksut

Asiakas vastaa itse ravintomenoista (sisältää ateriapalvelut), vaate- ja jalkine- ja vaatemenoista, informaatiomenoista (lehti, TV, puhelimenkäyttömenot), henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvista menosta, harrastus- ja virkistysmenoista ym.

Maksuttomia palveluja ovat esimerkiksi kotihoito ja kotipalvelun tukipalvelut: turvapalvelu, kylvetyspalvelu, vaatehuoltopalvelu ja siivouspalvelu. Palveluasumisen erityiskustannuksista voidaan periä maksu silloin, kun henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaispalvelulain nojalla.



5 ASUNNON MUUTOSTYÖT

Taloudelliset tukitoimet. Kunnan on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista eikä hän ole jatkuvan laitoshuollon tarpeessa. (VpL 9 § 2 mom.)

Asunnon muutostyöt sekä asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet. Korvattavia asunnon muutostöitä ovat henkilön vamman tai sairauden vuoksi suoritettavat välttämättömät rakennustyöt kuten ovien leventäminen, luiskien rakentaminen, kylpyhuoneen, WC:n ja vesijohdon asentaminen, kiinteiden kalusteiden ja rakennus- ja sisustusmateriaalien muuttaminen sekä vastaavat muut henkilön vakituksessa asunnossa suoritettavat rakennustyöt. Asunnon muutostyöksi katsotaan myös muutostöiden suunnittelu sekä esteiden poistaminen asunnon välittömästä lähiympäristöstä.

Korvattavissa muutostöissä tulee noudattaa soveltuvin osin valtion asuntolainoituksessa käytettävää laatutasoa.

Korvattavia asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita ovat nostolaitteet, hälytyslaitteet tai vastaavat muut asuntoon kiinteästi asennettavat välineet ja laitteet. Kunta voi myös antaa asuntoon kuuluvia välineitä tai laitteita korvauksetta vaikeavammaisen henkilön käytettäväksi. (VpA 12 §)

Asunnon muutostöiden sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden korvaaminen. Suoritettaessa korvausta asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden tai laitteiden hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin pidetään vaikeavammaisena henkilöä, jolle liikkuminen tai muu omatoiminen suoriutuminen vakituksessa asunnossa tuottaa vamman tai sairauden vuoksi erityisiä vaikeuksia. (VpA 13 §)

5.1 Hakumenettely ja kustannusten korvaaminen

Asunnon muutostöistä aiheutuvat, vammaan tai sairauteen liittyvät, kohtuulliset kustannukset korvataan hakijalle kokonaan. Uudisrakennusvaiheessa tehtävistä muutostöistä suoritetaan korvaus niistä lisäkustannuksista, jotka ylittävät vastaavan asunnon normaalit rakentamiskustannukset.

5.2 Kohtuulliset kustannukset

Asunnonmuutostöistä aiheutuneiden kohtuullisten kustannusten ylimenevä osuus laskusta jää asiakkaan korvattavaksi. Tässä tapauksessa asiakkaalle on annettava selvitys, miten kohtuulliset kustannukset on määriteltävä. Kustannusten suuruus ei yksinään ole hylkäämisperuste. Jos asiakkaalle on myönnetty Vammaispalvelulain perusteella esimerkiksi kylpyhuoneen



kaakelointi ja hän haluaa hankkia perustasoa kalliimmat kaakelit, asiakkaan tulee maksaa hintojen erotus itse.

Vaikeavammaisella henkilöllä on oikeus itse valita asuinpaikkansa ja asuntonsa, mutta korvattavien muutostöiden kustannusten tulee olla kohtuullisia. Kohtuullisuutta arvioitaessa tulee selvittää, onko asiakkaalla mahdollisuus suoriutua nykyisessä asunnossa ja onko nykyiseen asuntoon mahdollista tehdä asiakkaan vamman tai sairauden kannalta tarvittavia muutoksia. Kustannusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon myös se, onko asiakkaalle korvattu asunnon muutostöitä nykyiseen asuntoon.

5.3 Asunnon muutostyön tarpeen selvittäminen ja työn välttämättömyys

Asunnon muutostöiden tarpeellisuudesta ja välttämättömyydestä pyydetään lausunto toimintaterapeutilta, kuntoutusohjaajalta tai fysioterapeutilta. Tarvittaessa pyydetään lääkärinlausunto. Lisäksi tulee pyytää muut tarvittavat lausunnot, esimerkiksi näkövammaisten osalta HUS:n näöntutkijoilta valaistusmuutostöissä.

Asunnon muutostöiden teknisestä toteutuksesta, tarkoituksenmukaisuudesta ja kohtuullisista kustannuksista hankitaan tarvittaessa lausunto toimialan rakennusalan asiantuntijalta. Lausunto pyydetään myös, jos asunto sijaitsee muussa kunnassa kuin Vantaalla. Lausunto tulee pyytää myös, mikäli asunto on niin huonokuntoinen, ettei muutostöitä voida tämän takia toteuttaa.

Asunnon muutostöinä korvataan ainoastaan vamman tai sairauden vuoksi välttämättömät muutostyöt, jotka kohdistuvat säännöllisessä pitkäaikaisessa käytössä olevaan vakinaiseen asuntoon. Korvaus myönnetään vain siltä osin, kun kustannuksia aiheuttavat toimenpiteet ovat vammasta johtuvia. Vapaa-ajan asuntoon korvausta ei myönnetä.

Jokaisen vammaisen kohdalla tulee harkita, mitkä ovat juuri hänen kannaltaan välttämättömiä muutostöitä. Asumistason ja asumismukavuuden parantamisesta aiheutuvia kustannuksia ei korvata. Mikäli asiakas teettää myös muita muutostöitä välttämättömien muutostöiden yhteydessä, niitä ei korvata.

Asiakkaalla ei ole oikeutta valita muutostyön toteuttamistapaa. Korvaus myönnetään asiakkaan vamma ja sairaus huomioon ottaen edullisimman toteuttamisvaihtoehdon mukaisesti ellei ole välttämättömyyttä perustetta toteuttaa muutostyö muulla tavalla. Jos välttämättömät toiminnot voidaan järjestää osaan kiinteistöä, kaikkiin tiloihin ei tarvitse järjestää esteetöntä pääsyä. Välttämättömiä toimintoja ovat peseytyminen, WC:ssä käynti, ruokailu, uloskäynti asunnosta ja nukkuminen.

Asunnon normaaleja perusparannustöitä ei korvata. Saunan rakentamisesta tai muutostyöstä aiheutuvia kustannuksia ei korvata. Uudisrakennuksiin, joissa esteettömyys voidaan huomioida rakennusvaiheessa, ei tehdä asunnonmuutostöitä.



Asunnon ulkopuolella suoritettavien muutostöiden korvaamisen edellytyksenä on niiden liittyminen, asiakkaan asumiseen. Esimerkkejä edellä mainituista muutostöistä ovat luiskien ja kaiteiden rakentaminen sekä kulkuväylän muutostyöt. Korvattavaksi tulevat ainoastaan asunnon välittömässä lähiympäristössä suoritettavat muutostyöt.

5.4 Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet

Asunnon muutostyönä voidaan korvata asuntoon vakiovarusteena kuuluva kodinkone, esimerkiksi jääkaappi ja liesi, jos se on muutostyön kannalta välttämätöntä. Koti-irtaimistoa ei korvata.

Aluksi on selvitettävä onko asiakkaalla mahdollisuus saada vammansa tai sairautensa kannalta välttämättömät välineet ja laitteet käyttöönsä muuta kautta, esimerkiksi lääkinnällisestä kuntoutuksesta, KELA:lta tai vakuutusyhtiöltä.

Mikäli asiakkaalla ei ole mahdollisuutta hankkia laitetta tai välinettä muuta kautta tulee vielä ennen korvauksen myöntämistä selvittää voidaanko kyseinen laite antaa kaupungin puolesta asiakkaalle korvauksetta käyttöön. Välineitä ja laitteita, jotka kaupunki voi myöntää asiakkaan käyttöön, ovat muun muassa hissit ja hälytinjaerjestelmät. Asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden korjaus- ja huoltokustannukset korvataan kokonaan, jos väline tai laite on annettu asiakkaan käytettäväksi.

Välineiden ja laitteiden hankkimisesta korvataan kohtuulliset kustannukset kuten asunnon muutostöissäänkin.

Laissa mainittuja muita asuntoon kiinteästi asennettavia välineitä voivat olla muun muassa turvalaitteet, induktiosilmukka, nostolaitteet ja wc:n lisälaitteet.

5.5 Päätöksenteko

Vammaispalveluiden viranhaltija tekee päätöksen muutostyön korvaamisesta asiantuntijalausuntojen ja muiden saatujen ja hankittujen selvitysten perusteella.

5.6 Hakijan avustaminen

Vammaispalvelun viranhaltija avustaa asunnon muutostöiden hakemisessa. Asunnonmuutostöitä toteutettaessa on tärkeää muistaa, että asiakas on työn tilaaja.

Työn **tilaus tehdään kirjallisesti**. Asunnon muutostyö voidaan aloittaa työtilauksen allekirjoituksen jälkeen.



5.7 Asunnon muutostöiden toteuttaminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan rakennusalan asiantuntija huolehtii muutostöiden yrittäjän valinnasta.

Asiakas on vastuussa muutostöiden valvonnasta ja urakoitsija siitä, että muutostyöt toteutetaan hyviä rakennustapoja noudattaen.

Mikäli asiakas ja/tai urakoitsija tekevät alkuperäisen sopimuksen ulkopuolisia sopimuksia, vastaa asiakas ja urakoitsija kaikista muutoksista ja niiden aiheuttamista kustannuksista.

Jos asiakas käyttää jotakin muuta urakoitsijaa kuin kaupungin kilpailuttamia urakoitsijoita, korvataan asiakkaalle asunnon muutostöistä se osuus, joka olisi tullut kilpailuttamisen tuloksena. Tässä tapauksessa toimialan rakennusalan asiantuntija ei tarkista asunnon muutostöiden lopputulosta. Tällöin toimialan asiantuntija, käy tarkistamassa, että muutostyöt perustuvat ennakolta hyväksytyyn suunnitelmaan.

5.8 Työn hyväksyminen

Asiakas on muutostöiden hyväksyjä. Toimialan rakennusalan asiantuntija on mukana tarvittaessa lopputarkastuksessa. Työn vastaanotosta tehdään aina kirjallinen hyväksyntä. Urakoitsija ja asiakas tai hänen valtakirjalla valtuuttamansa henkilö vahvistaa allekirjoituksellaan vastaanottotarkastuksen.

Kun muutostyöt ovat valmiit ja rakennusalan asiantuntijan tarkastamat työt on todettu tehdyiksi tilauksen mukaisesti, urakoitsijoiden laskut voidaan maksaa.

5.9 Kuntien välinen korvausvastuu

Vammaisen muuttaessa kunnasta toiseen, tulee lähtökunnan korvata asunnonmuutostyön kustannukset. Kustannukset korvataan siltä osin kuin ne ovat välttämättömiä muuton toteutumiseksi. Silloin kun asunnon muutostyö voidaan suorittaa vasta muuton jälkeen, korvausvastuussa on uusi kotikunta.

5.10 Sosiaalihuoltolain mukainen tuki

Asuntojen pienimuotoisiin muutostöihin on vammaisilla henkilöillä ja vanhuksilla mahdollisuus saada tukea myös sosiaalihuoltolain nojalla (ei edellytetä vaikeavammaisuutta). Sosiaalihuoltolain nojalla myönnettäviin tukiin sovelletaan sosiaali- ja terveyslautakunnan hyväksymää erillistä ohjetta.

Asiakkaalla on myös mahdollisuus saada korjausavustusta Vantaan kaupungin asuntotoimelta.



6 PÄIVÄTOIMINTA

Vammaisille tarkoitetut palvelut. Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle päivätoimintaa, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. (VpL 8 § 2 mom.)

Päivätoiminta. Vammaisten henkilöiden päivätoimintaan kuuluu kodin ulkopuolella järjestettyä itsenäisessä elämässä selviytymistä tukevaa ja sosiaalista vuorovaikutusta edistävää toimintaa. (VpL 8 b §)

Päivätoiminnan järjestäminen. Päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään työkyvyttönä henkilöä, jolla vamman tai sairauden aiheuttaman erittäin vaikean toimintarajoitteen vuoksi ei ole edellytyksiä osallistua sosiaalihoitolain (710/1982) 27 e §:ssä tarkoitettuun työtoimintaan ja jonka toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin. (VpL 8 b §)

Päivätoiminnan laajuus. Päivätoimintaa on järjestettävä palvelusuunnitelmaan kirjatun yksilöllisen tarpeen mukaisesti siten, että vaikeavammaisella henkilöllä on mahdollisuus osallistua viitenä päivänä viikossa tai tätä harvemmin, jos vaikeavammaisen henkilö kykenee osallistumaan työtoimintaan osa-aikaisesti tai siihen on muu hänestä johtuva syy. (VpL 8 b §)

6.1 Tavoite

Vammaisten henkilöiden päivätoiminnan tavoitteena on järjestää vaikeavammaiselle henkilölle kodin ulkopuolella itsenäisessä elämässä selviytymistä tukevaa ja sosiaalista vuorovaikutusta edistävää toimintaa.

6.2 Palvelutarpeen arviointi

Asiakkaiden toimintakyky ja palveluiden tarve arvioidaan palvelusuunnitelmaa tehtäessä. Uusien asiakkaiden osalta päivätoimintahakemukseen liitteenä tulee olla lääkärintodistus tai muu toimintakyvyn arvio asiakkaan vaikeavammaisuudesta. Päivätoiminnan tarpeen arviointi tulee tehdä aina yhteistyössä. Asiakkaan palvelutarpeen arvioinnin tulee perustua asiakkaasta lähtevään tarpeeseen.

Päätökset voidaan tehdä määräaikaisina. Asiakkaan tilannetta tulee seurata ja asiakkaan olosuhteissa tapahtuneet muutokset tulee ottaa huomioon palvelusuunnitelmaa päivitettäessä. Päätöksiä voidaan aina arvioida uudelleen, mikäli asiakkaan olosuhteissa, lainsäädännössä tai ohjeistuksessa tapahtuu muutoksia.

6.3 Myöntämisen perusteet



Asiakkaan oikeus päivätoimintaan vammaispalvelulakiin nähden ensisijaisen lain nojalla (mielenterveyslaki, sosiaalihuoltolaki, tms.) on aina ensin selvítettävä.

Päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään työkyvyttöntä 16–65-vuotiasta henkilöä. Henkilön toimintarajoite on niin vaikea, että se estää häntä osallistumasta sosiaalihuoltolain mukaiseen työtoimintaan.

Toimintakyky voi olla voimakkaasti alentunut esimerkiksi aivovamman tai useamman eri vamman tai sairauden seurauksena. Toimintaan osallistuvan asiakkaan tulee kuitenkin kyetä osallistumaan tavoitteelliseen ryhmätoimintaan ainakin osittain.

Asiakkaalla katsotaan olevan edellytyksiä osallistua työtoimintaan, jos toimintaan osallistuminen on mahdollista esimerkiksi tukihenkilön tai henkilökohtaisen avustajan tukemana. Jos asiakas kykenee esimerkiksi avustajan avustamana osallistumaan työtoimintaan, on työtoiminta tällöin ensisijainen toimintamuoto.

Vaikeavammaisten päivätoiminnan ei ole tarkoitus toimia korvaavana palveluna henkilölle, joille ei ole kyetty järjestämään työtoimintaa. Mikäli asiakkaan vaikeavammaisuudesta johtuvista syistä hänen kykynsä osallistua työtoimintaan on vähäinen (muutamia tunteja viikossa), asiakas on oikeutettu päivätoimintaan.

6.4 Päivätoiminnan järjestäminen

Päivätoimintaa voidaan järjestää toimintakeskustyyppisissä yksiköissä tai yksilöllisen suunnitelman mukaan muualla toteutettuna. Päivätoimintaa antaviksi yksiköiksi ei katsota puhtaasti hoivapalveluita tai sairaanhoitoa antavien yksiköiden palvelua.

6.5 Päivätoiminnan laajuus

Päivätoimintaa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä siten, että vaikeavammaisen henkilö voi osallistua toimintaan viitenä päivänä viikossa tai harvemmin yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti esimerkiksi tilanteissa, joissa asiakkaan motivaatio tai muut rajoitteet mahdollistavat osallistumisen päivätoimintaan vain osaksi viikkoa.

6.6 Päivätoiminnan sisältö

Päivätoiminta on tavoitteellista asiakasta aktivoivaa ja vuorovaikutteista toimintaa, joka tukee häntä itsenäisessä elämässä. Se voi sisältää esimerkiksi ruoanlaittoa, liikuntaa, keskustelua, retkeilyä, luovaa toimintaa ja sosiaalisten taitojen harjaannuttamista.

6.7 Asiakasmaksut



Päivätoiminta on asiakkaalle maksutonta. Kuljetuksesta ja aterioista peritään sosiaali- ja terveyslautakunnan määräämä maksu.

7 HENKILÖKOHTAINEN APU

Vammaiselle tarkoitetut palvelut. Kunnan on järjestettävä vammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vamman tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta henkilökohtaisen avun järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. (VpL 8 § 2 mom.)

Henkilökohtainen apu. Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella:

- 1) päivittäisissä toimissa;
- 2) työssä ja opiskelussa;
- 3) harrastuksissa;
- 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai
- 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan 1 momentissa tarkoitettuja toimia suorittaessaan. Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.

Henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee.

Edellä 3-5 kohdissa tarkoitettuja toimintoja varten henkilökohtaista apua on järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta. (VpL 8 c §)

Henkilökohtaisen avun järjestämistavat. Henkilökohtaisen avun järjestämistavoista päätettäessä ja henkilökohtaista apua järjestettäessä kunnan on otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan.



Kunta voi järjestää henkilökohtaista apua:

- 1) korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset työnantajan maksettavaksi kuuluvine lakisääteisine maksuineen ja korvauksineen sekä muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut;**
- 2) antamalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluiden hankkimista varten sosiaalihuoltolain 29 a §:ssä tarkoitetun palvelusetelin, jonka arvo on kohtuullinen; taikka**
- 3) hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai järjestämällä palvelun itse taikka sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa.**

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa vaikeavammaista henkilöä on tarvittaessa ohjattava ja autettava avustajan palkkaukseen liittyvissä asioissa.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna henkilökohtaisena avustajana ei voi toimia vaikeavammaisen henkilön omainen tai muu läheinen henkilö, ellei sitä erityisen painavasta syystä ole pidettävä vaikeavammaisen henkilön edun mukaisena. (VpL 8 d §)

7.1 Avun tarpeen arviointi

Vaikeavammaisena henkilönä pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vaikean vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista. Eteneviä, henkilön toimintakykyyn voimakkaasti vaikuttavia sairauksia ovat esim. MS-tauti, eräät lihassairaudet ja ALS. Vamma tai sairaus on osoitettava lääkärinlausunnolla, jossa kuvailaan hakijan toimintakykyä.

Ikääntymiseen liittyvä vammaisuus tulee erottaa normaalista ikääntymisestä. Toimintakykyä verrataan aina samanikäisten tavanomaiseen toimintakykyyn.

Avun tarpeen tulee olla välttämätöntä ja toistuvaa. Tällä tarkoitetaan sekä määrällisesti runsasta, jatkuvaluonteista ja vuorokauden eri aikoina ilmenevää että myös määrällisesti vähäisempää mutta kuitenkin toistuvasti ilmenevää välttämätöntä avuntarvetta. Henkilö voi selvitä ilman avuntarvetta tutussa ympäristössä, mutta saattaa tarvita apua välttämättä ja toistuvasti kodin ulkopuolella. Elämäntilanteesta johtuvat avun tarpeen vaihtelut tulee ottaa huomioon.

Henkilökohtaisen avun tarvitsijalla tulee olla voimavaroja määrittellä avun sisältö ja toteutustapa. Avun tarpeen perustessa pääosin hoivaan, hoitoon ja valvontaan ei henkilökohtaista apua myönnetä.



Päätöstä tehtäessä sosiaalityöntekijä selvittää sen, edistääkö avustajan saaminen vammaisen itsenäistä suoriutumista, mikä on vamman/sairauden aste ja laatu, avuntarpeen määrä ja mihin avustajaa tarvitaan. Hakijan tilanne arvioidaan kokonaisvaltaisesti yhdessä vammaisen ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa ennen päätöksen tekemistä. Myös mahdollinen tarve palveluasumiseen, kotihoitoon tai omaishoidontukeen selvitetään.

7.2. Toiminta, johon korvausta voidaan myöntää

Päivittäisillä toimilla tarkoitetaan niitä toimintoja, joita ihmiset elämässään tekevät joko joka päivä tai harvemmin mutta kuitenkin toistuvasti tietyin aikaväleihin. Päivittäisiä toimia ovat esimerkiksi liikkuminen, pukeutuminen, henkilökohtaisen hygienian hoito, vaate- ja ruokahuolto, kodin siisteydestä huolehtiminen, asiointi ja vaikeavammaisen henkilön huollossaan tai hoidossaan olevan lapsen päivittäisiin toimiin osallistuminen.

Asumispalveluyksikössä olevan henkilön avun tarve turvataan ensisijassa henkilökunnan avulla. Henkilökohtainen apu voi tulla kyseeseen lähinnä toimissa, jotka tapahtuvat kodin ulkopuolella.

Työn ja opiskelun määrittäminen tapahtuu samojen periaatteiden mukaan kuin kuljetuspalvelussa. Työ voi perustua työsuhteeseen tai yritystoimintaan. Opiskelun pitää tähdätä tutkinnon tai ammatin saavuttamiseen tai vahvistaa ammattitaitoa sekä parantaa mahdollisuuksia työllistyä. Muunlainen opiskelu katsotaan harrastukseksi.

Sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitäminen tarkoittaa mahdollisuutta tavata ystäviä, sukulaisia ja muita ihmisiä.

Henkilökohtaisen avustajan työ ei ole sairaanhoitoa eikä hoito- ja hoivatyötä. Asiakkaan tarvitsemista terveyden- ja sairaanhoidollisista palveluista vastaa kotihoito. Vanhuksille suunnatut palvelut ja tukitoimet järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain perusteella.

Korvausta on myös mahdollista saada kodin ulkopuolisiin toimintoihin, kuten esimerkiksi harrastuksiin, opiskeluun ja lomamatkoihin sekä kotimaahan että ulkomaille. Hakemusta ei voida hylätä sillä perusteella, että toimintaa ei pidetä tarpeellisena tai tarkoituksenmukaisena vammaisen henkilön kannalta. Vammaisen henkilö arvioi itse toiminnan tarpeellisuuden.

Työssäkäyntiin korvausta voidaan myöntää kun avustaja mahdollistaa tai helpottaa vammaisen henkilön työntekoa.

Päätös tulee perustua siihen tarvitsee ko vammaisen henkilö välttämättä avustajan selviytyäkseen kyseisestä toiminnasta. Tällöin huomioidaan hakijan vamman aiheuttamat rajoitukset ja siitä aiheutuvien tukitoimien tarpeet.



Päätöstä tehtäessä tulee huomioida hakijan saamat muut mahdolliset ensisijaiset etuudet, tukitoimet ja palvelut. Henkilökohtaisella avustajalla voidaan kuitenkin täydentää niitä.

7.3. Avun määrä

Päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten henkilökohtaista apua tulee järjestää siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö välttämättä tarvitsee selviytyäkseen näistä toimista.

Harrastuksia, yhteiskunnallista osallistumista sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämistä varten apua tulee myöntää pääsääntöisesti vähintään 30 tuntia kuukaudessa. Tuntimäärää mitoitettaessa otetaan huomioon palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Tuntimäärä voi olla 30 tuntia pienempi, jos se riittää turvaamaan välttämättömän avuntarpeen. Vaikeavammaisen henkilön oma käsitys avuntarpeen määrästä tulee tällöin erityisesti huomioida.

7.4. Avun järjestämistapa

Henkilökohtaisen avun järjestämistavasta tekee päätöksen sosiaalityöntekijä.

Henkilökohtainen apu järjestetään ensisijaisesti korvaamalla avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset. Apu on mahdollista järjestää myös hankkimalla palveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta palvelusetelillä.

Palvelusetelin käytöstä annetaan erillinen ohje, mikäli palveluseteli otetaan Vantaalla käyttöön.

7.5. Avustajana toimiva henkilö

Vammaisen henkilö valitsee avustajana toimivan henkilön. Avustajan tulee olla pääsääntöisesti perheen ulkopuolinen henkilö. Avustajana voi vain erityisen painavasta syystä väliaikaisesti toimia puoliso, avopuoliso, elämänkumppani, lapsi, oma vanhempi, isovanhempi, lapsenlapsi tai samassa taloudessa asuva muu henkilö. Tällainen erityinen syy voi olla äkillinen avuntarve, vakituinen avustaja sairastuminen tai avustajan työsuhteen ennakoimaton päättyminen. Ulkopuolisen avustajan hakeminen tulee tällöin kuitenkin käynnistää välittömästi.

Lisäksi erityisenä syynä voi olla myös vaikeavammaisen henkilön fyysisen motoriikan hallinnan tai kommunikaation erityistuntemus.

Avustajan ikä ei rajoita avustajana toimimista, esimerkiksi alle 18-vuotias voi toimia avustajana. Avustajia voi olla useampia.



7.6. Työsopimus

Vammaisen henkilön ja hänen avustajansa on tehtävä keskenään kirjallinen tai suullinen työsopimus. Työnantajamallissa, jolloin Vantaa toimii palkanmaksajana, kirjallinen työsopimus on välttämätön palkanmaksun hoitamiseksi. Sopimuksessa määritellään työtehtävät, työaika, palkkaus ja muut työsuhteen ehdot. Vammaisen henkilö toimii avustajan työnantajana ja huolehtii työnantajan velvoitteista kuten lainmukaisen työaikasunnitelman tekemisestä ja tuntilistojen palauttamisesta allekirjoitettuna vammaispalveluun määrääjassa avustajan palkanmaksua varten. Palkka maksetaan työsopimuksen mukaisesti joko kerran tai kaksi kertaa kuukaudessa kaupungin palkanmaksuaikataulun mukaisesti.

7.7. Korvattavat kustannukset

Korvattavia kustannuksia ovat palkkakustannukset, työnantajan lakisääteiset maksut (sosiaaliturvamaksut, eläkemaksut, pakollinen tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksu ja työterveydenhuollon maksut) ja korvaukset (pyhä-, lauantai-, iltatyökorvaukset, vuosilomalain mukaiset korvaukset ja sairausajan palkka) sekä muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut. Lomarahaa ei ole lakisääteinen maksu, korvaus tai muu välttämätön kulu eikä näin ollen korvattava kustannus.

Omaisien toimiessa henkilökohtaisena avustajana ei kuitenkaan korvata vuosiloma-ajan palkkaa, ylityö- ja pyhätyöajan korvauksia, tapaturmavakuutusmaksuja, työttömyysvakuutusmaksuja ja työterveydenhuollon maksuja.

Vain kohtuulliset kustannukset korvataan. Muina välttämättöminä kuluina voidaan korvata yksilöllisen harkinnan perusteella muun muassa harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan avustajasta aiheutuvat kulut ja avustajan opastuksesta ja koulutuksesta aiheutuvat kulut.

Ensisijaisia taloudellisia tukitoimia, kuten lasten hoitotukea tai omaishoidontukea, ei voida pääsääntöisesti käyttää henkilökohtaisen avustajan palkkaamiseen.

Avustamistunnit voidaan jakaa useamman avustajan kesken, mutta kaksi avustajaa voi työskennellä samanaikaisesti vain erityisestä ja perustellusta syystä. Tällöin asiasta tehdään viranhaltijapäätös, joka mahdollistaa kahden avustajan työssäolon yhtä aikaa.

Sosiaali- ja terveysvirasto hoitaa palkanmaksuun liittyvät tehtävät. Korvaus maksetaan avustajan pankkitilille pääasiallisesti kuukausittain. Selvitys tehdyistä työtunneista on toimitettava vammaispalvelutoimistoon vähintään kuukausittain. Työnantajana toimiva henkilökohtaisen avun päätöksen saanut avustettava henkilö on velvollinen noudattamaan kyseistä ohjeistusta.



MÄÄRÄRAHASIDONNAISET PALVELUT JA TUKITOIMET

Määrärahasidonnaiseen palveluun ja tukitoimeen vammaisella henkilöllä ei ole subjektiivista oikeutta, vaan tukea myönnetään talousarvioon varattujen määrärahojen puitteissa. Määrärahat tulee mitoittaa tiedossa olevan tarpeen mukaiseksi. Yksilölliset päätökset tulee tehdä ottaen huomioon etuuksien saamisen edellytykset ja kunnan talousarvio.

8 KUNTOUTUSOHJAUS

Vammaisille tarkoitetut palvelut. Vammaiselle henkilölle annetaan kuntoutusohjausta ja sopeutumisvalmennusta sekä muita tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisia palveluja. Näitä palveluja voidaan antaa myös vammaisen henkilön lähiomaiselle tai hänestä huolehtivalle taikka muutoin läheiselle henkilölle. (VpL 8 § 1 mom.)

Kuntoutusohjaus. Kuntoutusohjaukseen kuuluu vammaisen henkilön ja hänen lähiyhteisönsä ohjaaminen sekä vammaisen henkilön toimintamahdollisuuksien lisäämiseen liittyvistä erityistarpeista tiedottaminen. (VpA 14 §)

Kuntoutusohjauksen tehtävänä on muun muassa asiakkaan aktivoiminen omatoimiseen yleisten palvelujen käyttöön, asiakkaan kuntoutusprosessin seuraaminen, asiakkaan tarpeista tiedottaminen eri palvelujärjestelmille, asiakkaan kuntoutus- ja palvelusuunnitelman valmistelussa tarvittavan asiantuntija-avun antaminen, asiantuntijana toimiminen vammaisten tarpeiden selvittämisessä ym.

Aluksi on selvitettävä onko asiakkaalla mahdollisuus saada kuntoutusohjausta esimerkiksi vammaisjärjestöiltä.

9 SOPEUTUMISVALMENNUS

Vammaisille tarkoitetut palvelut. Vammaiselle henkilölle annetaan kuntoutusohjausta ja sopeutumisvalmennusta sekä muita tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisia palveluja. Näitä palveluja voidaan antaa myös vammaisen henkilön lähiomaiselle tai hänestä huolehtivalle taikka muutoin läheiselle henkilölle. (VpL 8 § 1 mom.)

Sopeutumisvalmennus. Sopeutumisvalmennukseen kuuluu neuvonta, ohjaus ja valmennus vammaisen henkilön ja hänen lähiyhteisönsä sosiaalisen toimintakyvyn edistämiseksi.

Sopeutumisvalmennusta voidaan toteuttaa yksilöllisesti tai ryhmäkohtaisesti ja tarvittaessa se voi olla myös toistuvaa. (VpA 15 §)

Sopeutumisvalmennusta tulee järjestää vammaisen asiakkaan ja hänen läheistensä yksilöllisten tarpeiden perusteella. Läheisten piiri tulee harkita kussakin tapauksessa erikseen. Sopeutumisvalmennusta voidaan antaa esimer-



kiksi asiakkaan ohella myös puolisolle, vanhemmille ja sisaruksille. Sopeutumisvalmennuksen sisältöä ja toteuttamistapaa ei ole määritelty, vaan asia on aina ratkaistava yksilön ja perheen lähtökohdista käsin. Ajankohdan tulee olla sopiva asiakkaan elämäntilanteeseen.

Sopeutumisvalmennusta voi saada toistuvasti, muttei kuitenkaan pitkäaikaisena tukimuotona.

Ennen sopeutumisvalmennuksen järjestämistä tulee selvittää mahdolliset ensisijaiset tukimuodot. Mikäli palvelu katsotaan terveydenhuollon toiminnaksi, palveluja ei voida lukea vammaispalvelulain tarkoittamaksi sopeutumisvalmennukseksi.

Sopeutumisvalmennuksen muotoja voivat olla esimerkiksi:

Kurssit

Kurssit toteutetaan terveydenhuollon lääkinnällisenä kuntoutuksena, KELA:n kuntoutustoimintana tai vammaispalvelulain perusteella sosiaalisen toimintakyvyn edistämiseksi. Kurssien järjestäjinä toimivat yleensä vammaisjärjestöt tai muut järjestöt ja yhdistykset. Kurssin sisältö ja ohjelma on oltava tiedossa.

Sopeutumisvalmennuksena ei tueta sellaista toimintaa, joka sisällöltään on loma- ja virkistystoimintaa.

Viittomakielen tai muun kommunikaatiotaidon opetus

Sopeutumisvalmennuksena annettavaa kommunikaatio-opetusta voidaan myöntää vammaiselle asiakkaalle, joka tarvitsee kommunikaatiota tukevaa tai korvaavaa kommunikointitapaa. Lisäksi kommunikaatio-opetuksen myöntäminen on mahdollista asiakkaan lähipiirille, kuten perheelle, sukulaisille ja päiväkodin työntekijöille.

Asiakkaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia, kuulovammaisia tai eritavoin puhevammaisia. Kommunikaatio-opetuksen tavoitteena on antaa asiakkaan lähipiirille sopiva tieto- ja taitotaso kommunikaatiomuodon käyttöön arkipäivän tilanteissa.

Kommunikaatio-opetuksen välityksen ja palvelun hankinnan sopimustoimittajaksi on valittu Evantia Oy ajalle 1.8.2011–31.7.2014. Palveluntuottaja tuottaa kokonaispalvelun, joka sisältää kommunikaatio-opetuksen tilausten vastaanottamisen palvelun tilaajalta, tilauksen välityksen opetuksen antajalle ja sitä kautta palvelun asiakkaalle.

Palveluntuottaja suorittaa kommunikaatio-opetusta sosiaalityöntekijän tilauksen perusteella tilaajan asiakkaille seuraavina palveluina:

- viittomakielen opetus asiakkaille ja perheille
- Tukiviittomien opetus perheille ja lähiyhteisöille
- Kommunikaatiomenetelmien opetus perheille ja lähiyhteisöille



-Kommunikaatiansioiden rakentaminen ja päivitys (esim. Bliss, dynaamiset ansiot, PECS-ansiot)

Opetus voidaan kustantaa vammaiselle henkilölle ja/tai hänen lähipiirilleen kurssimuotoisena tai yksilöopetuksena. Yksilöopetus tapahtuu pääasiassa asiakkaan kotona. Opetusta myönnetään asiantuntijalausnon (puheterapeutti, lääkäri, kuntoutusohjaaja) perusteella. Opetus ei ole yksilöterapiaa.

Hinnat sisältävät kaikki palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Jos opetus vaatii erityismateriaalin tuottamista ja/tai opetusta muulla kuin Perustuslaissa mainitulla kielellä, palveluntuottaja neuvottelee asiasta päätöksen tekevän viranhaltijan kanssa. Tarvittaessa korvataan asiakkaan äidinkieltä puhuvan tulkin kustannukset kommunikaatio-opetuksen toteuttamiseksi. Ryhmäopetuskerrasta palveluntuottaja voi laskuttaa tuntihinnan korotettuna.

Pistekirjoituksen opetus voidaan myöntää kurssimuotoisena tai yksilöopetuksena, mikäli Näkövammaisten Keskusliiton kuntoutus- tai valmennuskursseilla annettava ohjaus ei ole riittävää eikä KELA tai vakuutusyhtiö kustanna opetusta. Opettajan palkkion maksamisessa noudatetaan Näkövammaisten Keskusliiton suosittelimia taksoja. Myös opettajan matkakustannukset ja matkoihin käytetty työaika korvataan Näkövammaisten Keskusliiton suosituksen mukaisesti. Opintokerhossa tai kansalais- ja työväenopiston opintopiirissä järjestettävää pistekirjoituksen opiskelua ei korvata. Harrastusluontoista opetusta ei korvata.

Liikkumistaidon opetus

Opetus annetaan kurssimuotoisena tai yksilökohtaisena reittiliikkumisen opetuksena. Liikkumistaidon opetusta antavat esimerkiksi vammaisjärjestöt. Opaskoiran koulutus ei kuulu vammaispalveluna korvattaviin kustannuksiin.

Liikkumistaidon opetuksesta maksetaan tuntipalkkio. Matkaan kuluvalta ajalta maksetaan kotikäyntilisä, joka on 50 % tuntikorvauksesta/ohjauskerta. Ohjaajan matkakustannukset oman auton käytöstä korvataan valtion matkustussäännön mukaan.

Palvelujen käytön opetus

Palvelujen käytön opetusta ovat esimerkiksi tulkkipalvelun käytön opetus ja henkilökohtaisen avustajan työnantajana toimimiseen tähtäävä opetus. Annetaan kurssimuotoisena tai yksilöllisenä.

Asumisvalmennus ja -kokeilu

Voidaan korvata yksilöllisenä tai kurssimuotoisena palveluna, jota järjestävät yleensä vammaisjärjestöt. Kustannukset korvataan lukuun ottamatta ateriakustannuksia.



10 PÄIVITTÄISISTÄ TOIMINNOISTA SUORIUTUMISESSA TARVITTAVAT VÄLINEET, KONEET JA LAITTEET

Taloudelliset tukitoimet. Vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat tämän lain toteuttamiseksi tarpeellisista tukitoimista. Vastaavasti korvataan ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän tarpeellisen vaatetuksen ja erityisravinnon hankkimisesta. Päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseksi tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista korvataan puolet. Vakiomalliseen välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehdyt vamman edellyttämät välttämättömät muutostyöt korvataan kuitenkin kokonaan. (VpL 9 § 1 mom.)

Päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseksi tarvittavat välineet, koneet ja laitteet. Korvausta muiden kuin lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin kuuluvien välineiden, koneiden tai laitteiden hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin suoritetaan sellaiselle vammaiselle henkilölle, joka tarvitsee niitä vammansa tai sairautensa johdosta liikkumisessa, viestinnässä, henkilökohtaisessa suoriutumiseksi kotona tai vapaa-ajan toiminnoissa. (VpA 17 § 1 mom.)

10.1 Välineen, koneen ja laitteen tarpeen selvittäminen

Välineen, koneen tai laitteen kustannusten korvaamisesta tehdyn hakemuksen liitteeksi tarvitaan kustannusarvio ja toimintaterapeutin tai muun asiantuntijan lausunto hankinnan tarpeellisuudesta.

10.2 Lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin kuuluvat välineet, koneet ja laitteet

Asiakasta on ohjattava hakemaan apuvälinettä lääkinnällisestä kuntoutuksesta. Lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin kuuluvat apuvälineet annetaan vastikkeetta asiakkaan käyttöön.

10.3 Korvattavat kustannukset

Pääsääntöisesti kustannuksista korvataan puolet kohtuulliseksi katsotusta hinnasta. Välineelle, koneelle ja laitteelle voidaan määritellä kustannustaso, jota voidaan pitää kohtuullisena. Määritellyn kohtuullisen kustannuksen tulee olla todellinen eli asiakkaan tulee saada kyseisellä kustannuksella hankittua hänen vammansa tai sairautensa edellyttämä väline, kone tai laite. Päätöksessä on tuotava esiin mihin kohtuullisten kustannusten määrittely on perustunut.

Mikäli vammaisen henkilö on hankkinut välineen, koneen tai laitteen osamaksulla, korvaus suoritetaan vasta, kun hän on maksanut oman osuutensa.



10.4 Välineen, koneen tai laitteen antaminen asiakkaan käytettäväksi

Asiakkaan tarvitsema väline, kone tai laite saatetaan voida antaa käyttöön veloituksetta. Asiakkaalle on ilmoitettava hyvissä ajoin tästä mahdollisuudesta. Jos asiakas kuitenkin hankkii tai on jo ehtinyt hankkia kyseisen välineen, koneen tai laitteen itse, hänen on esitettävä tositteet aiheutuneista kustannuksista. Kustannusten korvaaminen harkitaan tapauskohtaisesti.

10.5 Välineen, koneen tai laitteen uusiminen

Jos asiakas haluaa uusia käytössään olevan välineen, koneen tai laitteen, hänen on toimitettava asiantuntijan selvitys uusimisen tarpeesta ja kustannusarvio mahdollisista korjauskustannuksista ja/tai uuden laitteen hankinnasta. Uutta laitetta ei korvata, mikäli nykyisen laitteen korjaaminen on tarkoituksenmukaista.

Korjauskustannuksissa ei ole kysymys hankintakustannusten korvaamisesta. Korjauskustannukset korvataan muuna tarpeellisena tukitoimena.

10.6 Välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehtävät välttämättömät muutostyöt

Muutostöiden on oltava välttämättömiä eli konetta, välinettä tai laitetta ei voida käyttää ilman muutostyötä. Muutostyön ollessa ainoastaan hyödyllinen ei korvausvelvollisuutta ole. Välttämättömien muutostöiden tarve tulee arvioida vammaisen henkilön yksilöllisten olosuhteiden perusteella. Muutostyöt korvataan riippumatta siitä asennetaanko ne uuteen tai vanhaan laitteeseen.

Autoon tehtävät muutostyöt

Vakiomalliseen autoon tehtaalla asennettu automaattivaihte korvataan välttämättömänä muutostyönä. Korvausta laskettaessa vähennetään automaattivaihteisiin kohdistuva autoveronpalautuksen osuus. Automaattivaihteisiin kohdistuva autoveronpalautus saadaan selville vähentämällä automaattivaihteisen auton autoveronpalautuksesta normaalivaihteisen auton autoveronpalautus.

Välttämättömiä muutostöitä ei voida evätä pelkästään sillä perusteella, että esimerkiksi uuden auton hankintaa ei ole pidetty tarpeellisena. Välttämättömät muutostyöt tulee arvioida erikseen ja korvaus suoritetaan sen mukaan kuinka paljon kustannuksia olisi aiheutunut kyseisten välttämättömien muutostöiden tekemisestä aikaisempaan autoon. Esimerkiksi jos aikaisemmassa autossa on ollut automaattivaihteisto, eikä uuden auton hankintaa pidetä tarpeellisena, ei tällöin korvata automaattivaihteistoa uuteen autoon.

Autoon tehtäviä välttämättömiä muutostöitä ja lisälaitteita voivat olla esimerkiksi käsihallintalaitteet, nostolaitteet, kääntyvä istuin, ohjaustehostin,



palvelukutsulaitteen lähetinosa, sähköpeili, lohkolämmitin, ilmastointilaitte ym.

Mikäli markkinoilla on auto, jossa hakijan hakemat välineet ovat vakiovarusteina, ei muutostöitä tällöin korvata muunlaiseen autoon.

Autojen välttämättömät muutostyöt korvataan kokonaan.

10.7 Liikkumisvälineet

Auto

Asiakkaan tulee tarvita autoa päivittäisessä liikkumisessaan. Päivittäisellä liikkumisella tarkoitetaan säännöllistä ja usein toistuvaa liikkumista, joka voi liittyä esimerkiksi työ- ja opiskelumatkoihin, säännöllisiin hoitoihin tai perheestä johtuviin velvoitteisiin.

Auton tulee olla riittävän tilava sekä vammaisen henkilön että hänen tarvitsemiensa apuvälineiden kuljettamiseen. Tilan tarvetta arvioidessa otetaan huomioon ne apuvälineet, joita tarvitaan päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa. Mahdollisuuksien mukaan tulee arvioida myös tilan tarve tulevaisuudessa. Korvaus voidaan myöntää, vaikka vammaisen henkilö ei itse pysty ajamaan autoa. Vammaisen henkilön iällä ei ole merkitystä asiassa. Korvaus auton hankintaan on mahdollista myöntää esimerkiksi, jos perheessä on vaikeasti vammaisen lapsi.

Korvaus on puolet vammaiselle henkilölle soveltuvasta kohtuuhintaisesta autosta, kuitenkin enintään 4 000 euroa. Vähennyksenä otetaan huomioon auton hankintahintaan kohdistuva autoveron palautus ja vanhan auton myyntihinta. Mikäli asiakas ei myy vanhaa autoa, ~~niin~~ huomioidaan todennäköinen myyntihinta.

Korvauksen määrää laskettaessa huomioidaan vammaisen henkilön muun lainsäädännön perusteella saamat korvaukset.

Auton ja kuljetuspalvelun yhteensovittamisen osalta katso kohta 2.4. Auton vaikutus kuljetuspalveluun.

Muut moottoriajoneuvot

Kuntoutusta tukevien liikkumisvälineiden korvaaminen lääkinnällisenä kuntoutuksena tulee selvittää (esimerkiksi mönkijä ja invalidimopo).

10.8 Muut välineet, koneet ja laitteet

Kommunikaatiomahdollisuuksia lisäävät viestintävälineet
Myönnettävän välineen tulee edistää vammaisen itsenäistä suoriutumista ja olla hänelle tarpeellinen eikä vammaisen henkilö selviydy päivittäisistä toiminnoista ilman kyseistä välinettä ja laitetta.



Esimerkkejä apuvälineistä, jotka voivat tulla korvattavaksi: kuvapuhelin, tekstipuhelin, mikrotekstipuhelin ja puhelimen käytön apuvälineet, tallentavat AV-laitteet, tietokone ja siihen kuuluvat lisälaitteet ym. Ratkaisu tulee tehdä aina yksilöllisen harkinnan perusteella.

Kodinkoneet

Kodinkoneen tarpeen tulee johtua vammasta tai sairaudesta, joka aiheuttaa toimintarajoituksia. Kodinkoneen tulee edistää vammaisen henkilön omatoimista ja itsenäistä suoriutumista kotona. Korvausta ei voida evätä sillä perusteella, että muut perheenjäsenet voivat auttaa vammaista.

Perheen normaaliin talouteen kuuluviin kodinkoneisiin korvausta myönnetään ainoastaan, jos kyseisen koneen katsotaan edistävän vammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista.

Harrastus- ja vapaa-ajan välineet

Korvausta voidaan myöntää erityisvälineisiin tai lisävarusteisiin, joita vammaisen henkilö tarvitsee vammansa tai sairautensa vuoksi harrastus- ja vapaa-ajan toiminnoissa. Selvitys ja pyydettyä myös asiantuntijalausunto erityistarpeesta, on liitettävä hakemukseen.

11 YLIMÄÄRÄISET VAATEKUSTANNUKSET

Taloudelliset tukitoimet. Vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta ja muista tämän lain toteuttamiseksi tarpeellisista tukitoimista. Vastaavasti korvataan ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän tarpeellisen vaatetuksen ja erityisravinnon hankkimisesta. Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset korvataan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. (VpL 9 § 1 mom.)

Ylimääräiset vaatekustannukset. Vammaiselle henkilölle korvataan ylimääräiset vaatekustannukset, jotka johtuvat vamman tai sairauden aiheuttamasta vaatteiden tavanomaista suuremmasta kulumisesta tai siitä, että henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita tai jalkineita. (VpA 18 §)

Ylimääräisinä vaatekustannuksina korvataan tavanomaisten ja valmiina ostettavien vaatteiden ja vammaisen tarvitsemien erityisvaatteiden kustannusten erotus. Vammaisen henkilön tulee esittää selvitys kustannuksista. Kustannuksista huomioidaan kohtuullinen osa. Mikäli kustannuksista huomioidaan vammaisen esittämää kustannusta pienempi osa, tulee päätöksen perusteluista ilmetä mihin kustannusten kohtuullistaminen on perustunut.



Vuodevaatteiden kulumista ei korvata eikä pääsääntöisesti hartian, polvien ja kyynärpäiden lämmittimien hankkimisesta aiheutuvia kustannuksia.

Ylimääräiset vaatekustannukset korvataan yksilöllisen tarveharkinnan perusteella ja tällöin huomioidaan kunkin hakijan erityispiirteet

12 YLIMÄÄRÄISET ERITYISRAVINTOKUSTANNUKSET

Taloudelliset tukitoimet. Vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta ja muista tämän lain toteuttamiseksi tarpeellisista tukitoimista. Vastaavasti korvataan ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän tarpeellisen vaatetuksen ja erityisravinnon hankkimisesta. Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset korvataan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. (VpL 9 § 1 mom.)

Ylimääräiset erityiskustannukset. Vammaiselle henkilölle korvataan ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti. (VpA 19 §)

Ylimääräisinä erityisravintokustannuksina korvataan tavanomaisen ruoan ja erityisravinnon kustannusten välinen erotus.

Erityisravintokustannusten tulee olla välttämättömiä ja pitkäaikaisia. Hakijan on esitettävä lääkärintodistus, josta käy ilmi erityisravinnon tarve. Pelkkä lääkärin tai muun ammattihenkilön suositus ei riitä. ~~ole riittävä.~~

Ennen erityisravintokustannusten korvaamista tulee selvittää mahdolliset ensisijaiset tukimuodot. Erityisravintokustannuksiin voidaan saada korvausta lapsen hoitotuen, vammaistuen, eläkkeensaajan hoitotuen ja sairausvakuutuslain perusteella.